

Sygn. akt IV KK 514/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Rafał Malarski (przewodniczący)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

Protokolant Marta Brylińska

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w sprawie **A. W.**

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 27 stycznia 2020 r.,

kasacji wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego na niekorzyść

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w R.

z dnia 5 września 2018 r., sygn. akt II K (...),

- 1. uchyla zaskarżony wyrok i na podstawie art. 572 k.p.k. postępowanie w sprawie umarza,**
- 2. kosztami procesu obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w R. , wyrokiem łącznym z dnia 5 września 2018 r., sygn. akt II K (...), na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. połączył A. W. kary pozbawienia wolności orzeczone prawomocnymi wyrokami:

1. wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w R. z dnia 4 kwietnia 2017 r., sygn. akt IX K (...), którym połączono kary orzeczone wyrokami Sądu Rejonowego w R.: z dnia 28 czerwca 2010 r., sygn. akt IX K (...), z dnia 15 października 2015 r., sygn. akt IX K (...) oraz z dnia 10 października 2016 r., sygn. akt IX K (...) i orzeczono karę łączną 2 lat i 7 miesięcy pozbawienia wolności;
2. wyrokiem Sądu Rejonowego w R. z dnia 24 stycznia 2018 r., sygn. akt II K (...), którym za przestępstwo z art. 242 § 3 k.k., popełnione w okresie od 15 kwietnia 2017 r. do 9 sierpnia 2017 r., wymierzono karę 2 miesięcy pozbawienia wolności; i wymierzył karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Stwierdził, że w pozostałym zakresie połączone wyroki podlegają odrębnemu wykonaniu.

Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 4 października 2018 r., wobec niezaskarżenia go przez strony postępowania.

Od powyższego wyroku łącznego kasację na niekorzyść skazanego A. W. wywiódł Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny. Zaskarżył go w całości i zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie:

1. przepisu art. 572 k.p.k., poprzez zaniechanie umorzenia postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego, co doprowadziło do wydania wyroku łącznego z rażącą obrazą prawa materialnego, a mianowicie art. 85 § 3 k.k. i art. 85 § 3a k.k., poprzez objęcie węzłem kary łącznej, orzeczonej wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w R. z dnia 4 kwietnia 2017 r. w sprawie o sygn. akt IX K (...) kary łącznej 2 lat i 7 miesięcy pozbawienia wolności oraz kary 2 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w R. z dnia 24 stycznia 2018 r. w sprawie o sygn. akt II K (...), pomimo to, że kara 2 miesięcy pozbawienia wolności została wymierzona za przestępstwo popełnione po rozpoczęciu, a przed zakończeniem wykonywania kar orzeczonych wyrokami Sądu Rejonowego w R.: z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie o sygn. akt IX K (...), z dnia 15 października 2015 r. w sprawie o sygn. akt IX K (...) oraz z dnia

10 października 2016 r. w sprawie o sygn. akt IX K (...), które stały się podstawą kary łącznej orzeczonej wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w R. z dnia 4 kwietnia 2017 r., w sprawie o sygn. akt IX K (...) i jako taka nie podlegała łączeniu z tą karą łączną, co obligowało Sąd do umorzenia postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego;

2. przepisów art. 85 § 2 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k., poprzez orzeczenie kary łącznej 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, tj. poniżej dolnej granicy wymiaru kary łącznej przewidzianej w przepisie art. 86 § 1 k.k., którą to granicę wyznaczała kara łączna w wymiarze 2 lat i 7 miesięcy pozbawienia wolności orzeczone wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w R. z dnia 4 kwietnia 2017 r. w sprawie o sygn. akt IX K (...).

W konkluzji kasacji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna w stopniu oczywistym, stąd jej rozpoznanie i uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Zaskarżony wyrok łączny nie może się ostać, ponieważ zapadł z rażącym naruszeniem wskazanych w zarzutach kasacji przepisów prawa karnego materialnego i procesowego, co miało istotny wpływ na jego treść.

Zgodnie z art. 85 § 3 i 3a k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 15 kwietnia 2016 r., “jeżeli po rozpoczęciu, a przed zakończeniem wykonywania kary lub kary łącznej sprawca popełnił przestępstwo, za które orzeczono karę tego samego rodzaju lub inną podlegającą łączeniu, orzeczone karę nie podlega łączeniu z karą odbywaną w czasie popełnienia czynu. Jeżeli kara wykonywana lub orzeczona, o której mowa w § 3, stanie się następnie podstawą orzeczenia kary lub kar łącznych, zakaz łączenia kar odnosi się również do tej kary lub kar łącznych”.

Tymczasem, Sąd Rejonowy w R. wyrokiem łącznym z dnia 5 września 2018 r. objął węzłem kary łącznej karę 2 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w R. z dnia 24 stycznia 2018 r., sygn. akt II K (...), pomimo tego, że kara ta została wymierzona za przestępstwo popełnione po rozpoczęciu, a przed zakończeniem wykonywania kar pozbawienia wolności orzeczonych wyrokami Sądu Rejonowego w R., które stały się podstawą kary

łącznej orzeczonej wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w R. z dnia 4 kwietnia 2017 r., sygn. akt IX K (...).

Zauważyć należy, że w Sąd Rejonowy w R., wyrokiem łącznym z dnia 4 kwietnia 2017 r., sygn. akt IX K (...), węzłem kary łącznej objął kary orzeczone wyrokami Sądu Rejonowego w R.:

a) z dnia 28 czerwca 2010 r., sygn. akt IX K (...), za przestępstwo z art. 288 § 1 k.k. popełnione w dniu 10 lutego 2010 r. w wymiarze 7 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 3 lat, zarządzoną do wykonania postanowieniem z dnia 13 sierpnia 2012 r., którą skazany odbywał w okresie od 17 lipca 2014 r. do 19 listopada 2014 r.,

b) z dnia 15 października 2015 r., sygn. akt IX K (...), za przestępstwo z art. 281 k.k. popełnione w dniu 9 kwietnia 2015 r., w wymiarze roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności, **którą skazany odbywał od 9 kwietnia 2015 r. do 16 lipca 2015 r. i od 4 czerwca 2016 r. do 11 października 2016 r., kiedy to udzielono mu przerwy w wykonaniu kary,**

c) z dnia 10 października 2016 r., sygn. akt IX K (...), za przestępstwo z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełnione w okresie od 7 do 19 września 2015 r. w wymiarze 8 miesięcy pozbawienia wolności.

Postanowieniem Sądu Okręgowego w G. z dnia 11 października 2016r., sygn. akt VII Kow (...), skazanemu udzielono przerwy w odbywaniu kary orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w R. w dnia 15 października 2015 r., sygn. akt IX K (...) oraz kary roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w R. z dnia 14 listopada 2012 r., sygn. akt IX K (...) – na okres 6 miesięcy, tj. **do dnia 11 kwietnia 2017 r.**

Skazany po zakończeniu udzielonej mu przerwy w karze nie powrócił do zakładu karnego. Skutkowało to wdrożeniem wobec niego postępowania karnego o przestępstwo z art. 242 § 3 k.k., popełnione w okresie **od 15 kwietnia 2017 r. do 9 sierpnia 2017 r.**, za które został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w R. z dnia 24 stycznia 2018 r., sygn. akt II K (...), na karę 2 miesięcy pozbawienia wolności.

Z powyższego wynika, że skazany przestępstwo z art. 242 § 3 k.k. popełnił po rozpoczęciu, a przed zakończeniem wykonywania kary pozbawienia wolności

orzeczonej wyrokiem z dnia 15 października 2015 r., sygn. akt IX K (...), która następnie stała się podstawą orzeczenia kary łącznej w wyroku łącznym Sądu Rejonowego w R. z dnia 4 kwietnia 2017 r., sygn. akt IX K (...).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przymuje się, że odbywanie (wykonywanie) kary pozbawienia wolności nie może być utożsamiane jedynie z faktycznym przebywaniem skazanego w zakładzie karnym. Kara pozbawienia wolności jest wykonywana nawet wówczas, gdy skazany korzysta z przerwy w wykonywaniu kary (art. 153 k.k.w.), warunkowego przedterminowego zwolnienia, tzw. przepustki losowej (art. 141a k.k.w.), czy tzw. nagród wolnościowych (art. 138 § 1 pkt 7 i 8 k.k.w.). Sprowadzenie „odbywania” kary pozbawienia wolności wyłącznie do faktycznego pobytu skazanego w zakładzie karnym oznaczałoby praktycznie, że przestępstwo popełnione w czasie wykonywania kary pozbawienia wolności mogłoby zostać popełnione wyłącznie w zakładzie karnym (na jego terenie). „1. Dla wypełnienia wymogu «popełnienia przestępstwa po rozpoczęciu, a przed zakończeniem wykonywania kary» nie jest prawnie relewantne nawet przerwanie wykonywania kary, byle tylko do ostatecznego zakończenia wykonywania danej kary *in concreto* jeszcze nie doszło. Ujmując to zagadnienie od innej strony można stwierdzić, że z omawianego punktu widzenia znaczenie mają dwa zdarzenia, a mianowicie rozpoczęcie i zakończenie wykonywania kary, jako określające wskazany w art. 85 § 3 k.k. przedział czasu. Nie jest zaś istotne, co się dzieje między tymi zdarzeniami, skoro do zakończenia wykonywania kary jeszcze nie doszło. 2. Bezprawne przebywanie skazanego poza zakładem karnym nie powinno go premiować w tym sensie, że zachodziłaby możliwość łączenia kar, co nie wchodziłoby w rachubę przy zgodnym z prawem jego przebywaniu poza zakładem karnym. Skutek w postaci niemożności łączenia kary wynikający z art. 85 § 3 k.k. powstanie, gdy już po wprowadzeniu kary do wykonania skazany swoim nielegalnym zachowaniem doprowadzi do sytuacji, w której kara ta nie będzie przez niego faktycznie wykonywana” (postanowienie SN z 19.01.2017 r., I KZP 12/16, OSNKW 2017/2, poz. 8).

Powyższe w realiach niniejszej sprawy oznacza, że nie zaistniały w niej warunki do orzeczenia kary łącznej określone w art. 85 § 1 i 2 k.k., co w konsekwencji stało na przeszkodzie wydaniu wyroku łącznego. Węzłem kary

łącznej w wyroku łącznym nie może być objęta kara pozbawienia wolności wymierzona za przestępstwo popełnione po rozpoczęciu, a przed zakończeniem wykonywania kary łącznej, będąca następnie podstawą orzeczenia kary łącznej, bowiem nie podlega łączeniu z karą łączną. Słusznie zatem wskazuje skarżący, że w niniejszej sprawie ziściła się negatywna przesłanka orzekania o karze łącznej określona w art. 85 § 3 i 3a k.k.

Niezależnie od powyższego, rację ma także skarżący, że Sąd Rejonowy w R., wymierzając karę łączną, rażąco naruszył art. 85 § 2 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k.

Zgodnie bowiem z art. 85 § 2 k.k., podstawą orzeczenia kary łącznej są wymierzone i podlegające wykonaniu, z zastrzeżeniem art. 89 k.k., w całości lub w części kary lub kary łączne za przestępstwa, o których mowa w art. 85 § 1 k.k. Przepis art. 86 § 1 k.k. stanowi zaś, że karę łączną wymierza się w granicach od najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy, nie przekraczając jednak 20 lat pozbawienia wolności.

Sąd wymierzając karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, orzekł ją więc poniżej dolnej granicy przewidzianej w art. 86 § 1 k.k., którą wyznaczała kara łączna w wymiarze 2 lat i 7 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczone wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w R. z dnia 4 kwietnia 2017 r., sygn. akt IX K (...).

Kierując się powyższym, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone orzeczenie i na podstawie art. 572 k.p.k. postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego umorzył.

O kosztach procesu rozstrzygnięto zgodnie z treścią art. 632 pkt 2 k.p.k.